

**UCHWAŁA NR XLVIII/333/2022
RADY GMINY KOŁACZKOWO**

z dnia 29 grudnia 2022 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Kołaczkowo na lata 2023-2027.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 i art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r., poz. 559) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 ze zm.) Rada Gminy Kołaczkowo uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Kołaczkowo na lata 2023-2027, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie Uchwały powierza się Wójtowi Gminy Kołaczkowo.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Kołaczkowo

Danuta Grabowska

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2023-2027

I Podstawa prawna.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie został opracowany zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r., poz.1249 ze zm.), ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r., poz.2268 ze zm.), ustawą z dnia 15 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. , poz. 1359 ze zm.), ustawą z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r., poz. 1119 ze zm.), ustawą z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 2022 r. poz.1138 ze zm.) oraz Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy na rok 2022 .

II Wstęp.

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy, styl życia. Rodzice czy opiekunowie są wzorem dla dzieci. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi.

Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie.

W Polsce obowiązująca definicja przemocy w rodzinie została zawarta w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Zgodnie z nią przemoc w rodzinie to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych czyli małżonka, wstępnych, zstępnych, rodzeństwa, powinowatych w tej samej linii lub stopniu, osoby pozostającej w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także pozostające we wspólnym pożyciu, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym i psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

„Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że:

1. Jest intencjonalna

Przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie osoby doznającej przemocy.

2. Siły są nierówne

W relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą (nie tylko fizyczną).

3. Narusza prawa i dobra osobiste

osoba stosująca przemoc wykorzystując przewagę siły (nie tylko fizycznej), narusza podstawowe prawa drugiej osoby (np. Prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku).

4. Powoduje cierpienie i ból

Osoba stosująca przemoc naraża zdrowie i życie drugiej osoby na poważne szkody. Doświadczenie bólu i cierpienia sprawia, że osoba doznająca przemocy ma mniejszą zdolność do samoobrony.”/ źródło: Monitorowanie Losów Dziecka - interdyscyplinarna ochrona dzieci przed krzywdzeniem i przemocą, 2015/.

Wyróżnia się następujące rodzaje przemocy w rodzinie:

Fizyczna - naruszanie nietykalności fizycznej. Przemoc fizyczna jest intencjonalnym zachowaniem powodującym uszkodzenie ciała lub niosącym takie ryzyko, np.: popychanie, szarpanie, ciągnięcie, szturchanie, klepanie, klapsy, ciągnięcie za uszy, włosy, szczypanie,, kopanie, bicie ręką, pięścią, uderzenie w twarz - tzw. "policzek", przypalanie papierosem, duszenie, krępowanie ruchów, itp.;

Psychiczna - naruszenie godności osobistej. Przemoc psychiczna zawiera przymus i groźby np.: obrażanie, wyzywanie, osądzanie, ocenianie, krytykowanie, straszenie, szantażowanie, grożenie, nieliczenie się z uczuciami, krzyczenie, oskarżanie, obwinianie, oczernianie, krzywdzenie zwierząt, czytanie osobistej korespondencji, ujawnianie tajemnic, sekretów, wyśmiewanie, lekceważenie, itp.;

Przemoc psychiczna jest najczęstszą formą przemocy i jest trudna do udowodnienia.

Seksualna - naruszenie intymności. Przemoc seksualna polega na zmuszanie osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić. Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły lub emocjonalnym szantażu. Np.: wymuszanie pożycia, obmacywanie, gwałt, zmuszanie do niechcianych praktyk seksualnych, nieliczenie się z życzeniami partnerki/partnera, komentowanie szczegółów anatomicznych, ocenianie sprawności seksualnej, wyglądu, itp.;

Ekonomiczna - naruszenie własności. Przemoc ekonomiczna wiąże się celowym niszczeniem czyjejś własności, pozbawianiem środków lub stwarzaniem warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby. Np.: niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, używanie rzeczy bez pozwolenia, zabieranie pieniędzy, przeglądanie dokumentów, korespondencji, dysponowanie czyjąś własnością, zaciąganie pożyczek "na wspólne konto", sprzedawanie osobistych lub wspólnych rzeczy bez uzgodnienia, zmuszanie do spłacania długów, itp.

Zaniedbanie - naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich. Jest formą przemocy ekonomicznej i oznacza np.: nie dawanie środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie, nie udzielenie pomocy, uniemożliwianie dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka, itp.;¹

Zjawisko przemocy w rodzinie od wielu lat traktowane jest jako poważny problem.

W relacjach międzyludzkich przemoc istniała od zawsze, mimo to o przemocy w rodzinie mówiono niewiele, nie postrzegając jej jako poważnego zaburzenia funkcjonowania rodziny, które prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych.

Problem przemocy wymaga zatem podjęcia zorganizowanego i zaplanowanego na wiele lat systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W celu jak najskuteczniejszego przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zmierzającego do zminimalizowania skali zjawiska przemocy oraz pogłębienia społecznej świadomości tworzy się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

III Diagnoza problemu przemocy w rodzinie w Gminie Kołaczkowo.

W skład Gminy Kołaczkowo wchodzi 17 sołectw. Gmina zajmuje powierzchnię 115,9 km², a liczba ludności na dzień 30.06.2022 roku wyniosła 5814 mieszkańców.

¹ www.niebieskaLinia.info

Przemoc w rodzinie występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym. Często przemoc wiąże się z niskimi dochodami, niską świadomością społeczną alkoholizmem.

O przemocy w rodzinie na przestrzeni ostatnich lat mówi się częściej, choć nadal jest to temat wstydlivy dla rodzin, często zatajany do momentu zaistnienia sytuacji, w których konieczna jest interwencja Policji.

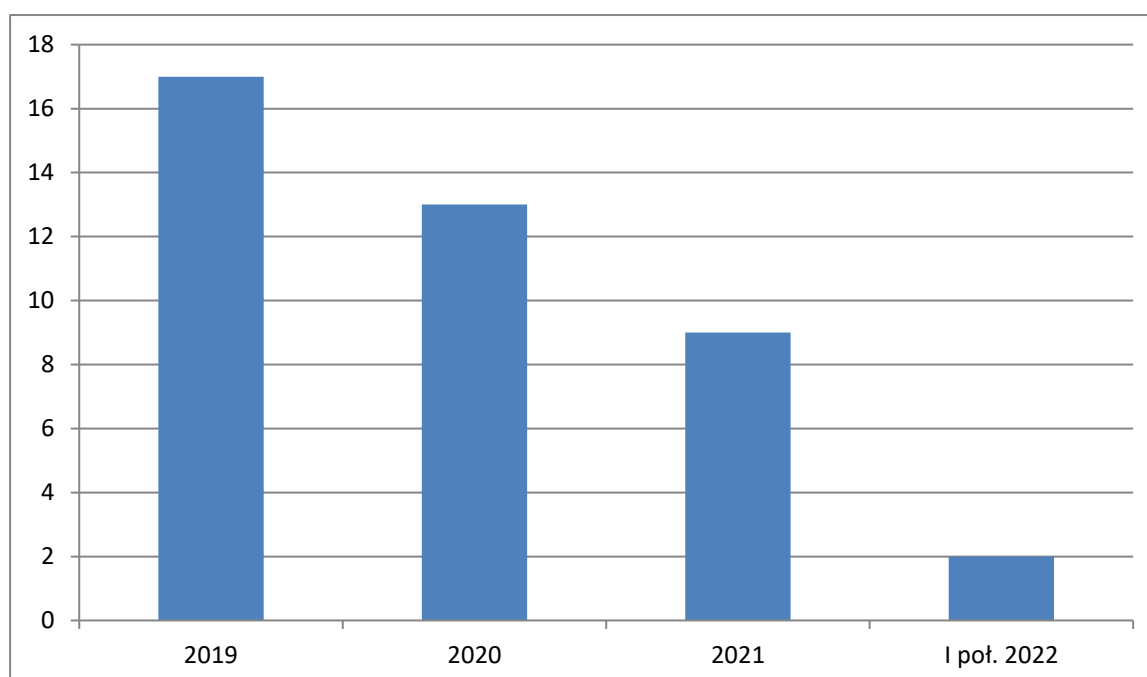
Na terenie Gminy pomoc w przeciwdziałaniu przemocy udzielają: Zespół Interdyscyplinarny, Posterunek Policji w Kołaczkanie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, zakłady opieki zdrowotnej.

Charakterystyka przemocy w rodzinie na podstawie analizy danych Zespołu Interdyscyplinarnego w Kołaczkanie:

W ujawnionych przypadkach przemocy w rodzinie lub w przypadkach uzasadnionego podejrzenia stosowania przemocy wszczyna się procedurę „Niebieskie Karty”. Procedura obejmuje wszystkie czynności podejmowane przez Zespół Interdyscyplinarny w celu poprawy sytuacji osoby bądź osób doznających przemocy oraz działania edukacyjne, korekcyjne ze sprawcą przemocy.

W latach 2019-2022 zostało wszczęto łącznie 41 procedur „Niebieskie Karty”, z czego najwięcej-17 w roku 2019. Zestawienie danych w formie wykresu obrazuje, iż co roku zmniejsza się ilość rodzin, które objęte są procedurą „Niebieskie Karty”.

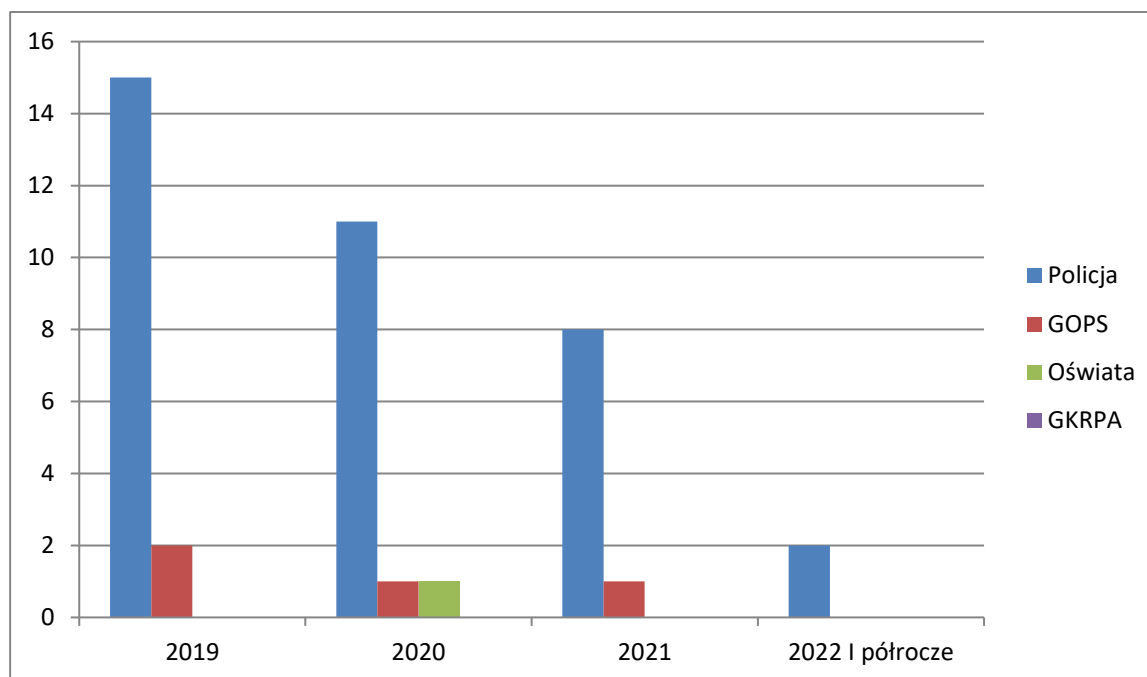
Wykres 1 – Ogólna liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” założonych w latach 2019-30.06.2022

Najczęściej procedura jest wszczynana przez funkcjonariuszy Policji przybywających na interwencję(36), w następnej kolejności przez pracowników GOPS(4), placówki oświatowe(1).

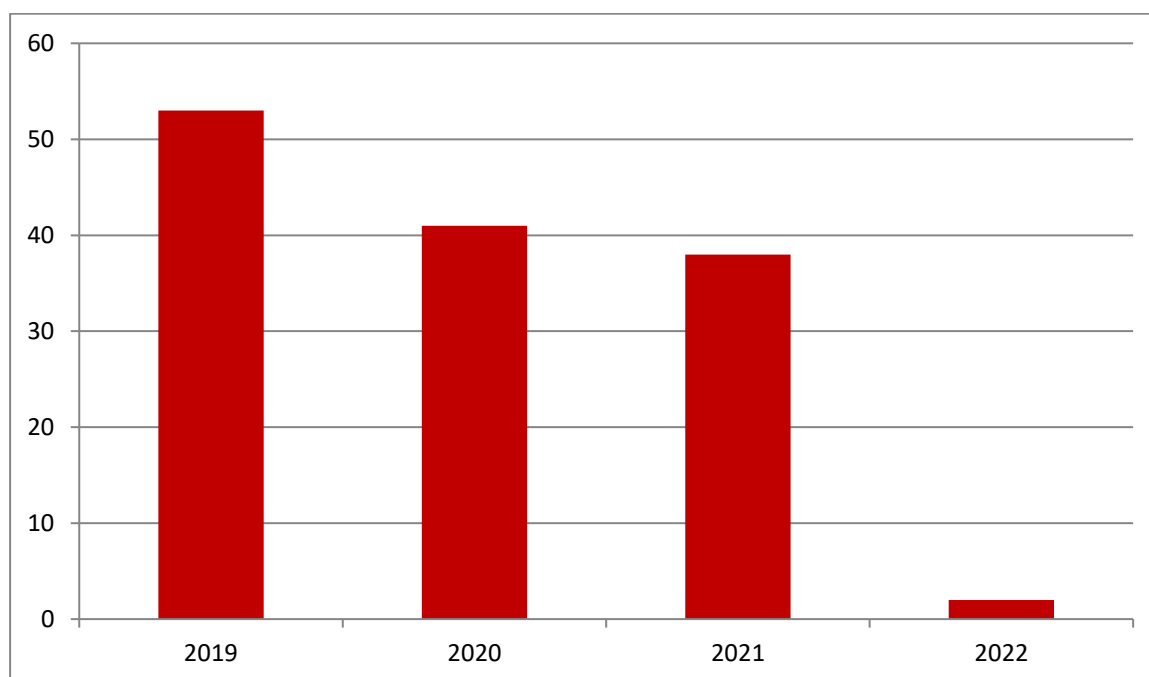
Przedstawiciele ochrony zdrowia oraz Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych nie wszczęły żadnej procedury „Niebieskie Karty”.

Wykres 2 – Procedury „Niebieskie Karty” wszczęte przez poszczególne służby w latach 2019-2022 (I półrocze).

W analizowanym okresie, tj. w latach 2019 -2022 (I półrocze) odbyło się 18 posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego, w tym samym okresie odbyło się 136 posiedzeń grup roboczych.

Wykres 3 – Liczba posiedzeń grup roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2019-2022

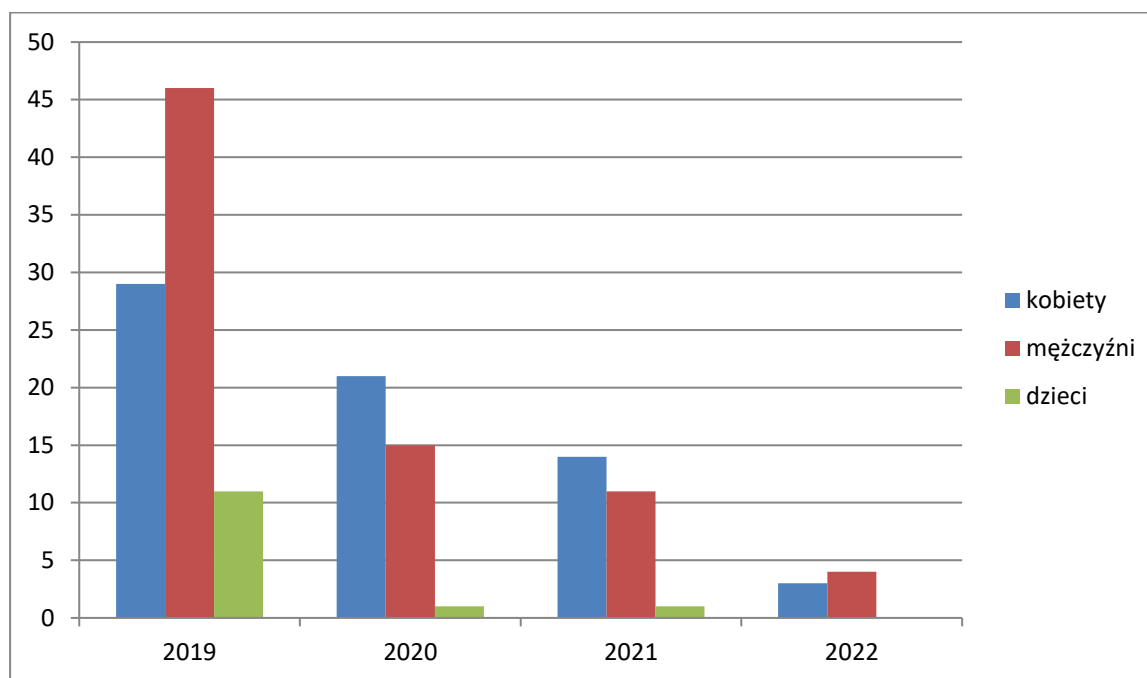

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej na podstawie danych zawartych w wywiadach środowiskowych stwierdził występowanie przemocy przede wszystkim w rodzinach, które tworzą osoby dorosłe, często gdy członek rodziny nadużywa alkoholu. W niektórych przypadkach świadkami przemocy są małoletnie dzieci. Dzieci z rodzin gdzie dochodzi do przemocy nie są wskazywane jako bezpośrednie jej ofiary, ale pośrednio narażone są na przemoc i udział w demoralizujących sytuacjach.

Grupą najczęściej doświadczającą przemocy na terenie Gminy Kołczkowo są kobiety 62 przypadki. Jako najczęściej występujące formy przemocy wskazane zostały przemoc fizyczna i psychiczna, rzadziej ekonomiczna.

Zdarza się, że zjawisko to jest zatajane bądź bagatelizowane przez osoby doznające przemocy. Rodziny dotknięte przemocą bardzo niechętnie się do tego przyznają, spowodowane jest to różnymi czynnikami, takimi jak strach, wstyd. Dlatego bardzo trudno jednoznacznie określić skalę występowania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Kołczkowo.

Wykres 4- Struktura rodzin doświadczających przemocy w rodzinie w latach 2019-2022

W Gminie Kołaczkowo docelowo sprawy podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie zgłaszane są do Zespołu Interdyscyplinarnego, wszczynana jest procedura "Niebieska Karta" oraz podejmowane są działania przez instytucje/policja, szkoły, GOPS/ na rzecz wsparcia rodzin. Sprawcy przemocy mogą korzystać z zajęć korekcyjno-edukacyjnych oferowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrześni.

IV Cel główny programu.

Celem głównym Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie jest ograniczenie zjawiska oraz skutków przemocy w rodzinie poprzez stworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych przemocą oraz edukacja społeczności lokalnej .

V Cele szczegółowe.

Program zakłada realizację następujących celów szczegółowych:

1. Koordynacja działań wszystkich podmiotów:

- podpisanie porozumień o współpracy

Celem jest wspólne działanie na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, wykorzystując możliwości zawodowe poszczególnych partnerów oraz zintegrowane działanie wszystkich partnerów.

- działanie Zespołu Interdyscyplinarnego

Celem pracy Zespołu Interdyscyplinarnego będzie zintegrowane, szybkie i skuteczne podejmowanie działań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa oraz zatrzymania przemocy w rodzinie, a także planowanie i realizacja działań pomocowych w oparciu o diagnozę potrzeb. Zadaniem zespołu będzie kompleksowa pomoc rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy.

- poradnictwo

Celem zadania będzie wsparcie psychologiczne i prawne ofiar przemocy, przekazywanie wiedzy, kierowanie osób do instytucji i organizacji realizujących programy w zakresie przeciwdziałania przemocy.

2. Edukacja środowiska lokalnego:

- przygotowywanie i udostępnianie materiałów o charakterze informacyjnym i edukacyjnym

Celem zadania będzie ułatwienie dostępu do podstawowych informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy i podniesienie poziomu wiedzy w zakresie zjawiska przemocy.

- edukacja przedstawicieli różnych grup społecznych w zakresie przemocy w rodzinie

Celem zadania będzie edukacja dzieci, młodzieży, osób dorosłych w zakresie przemocy w rodzinie.

3. Poprawa jakości systemu pomocy osobom zagrożonym przemocom w rodzinie.

Działania w zakresie przeciwdziałania przemocy i pomocy ofiarom przemocy będą realizowane przez instytucje zajmujące się zjawiskiem przemocy w rodzinie oraz w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego powołanego do działania na terenie Gminy Kołaczkowo. Każda z instytucji podejmować będzie działania na rzecz rozwiązywania problemów przemocy, zgodnie ze swoimi kompetencjami i możliwościami.

Ważna jest budowa sieci wymiany informacji, rozwijanie i umacnianie współpracy różnych instytucji w zakresie rozpoznawania i podejmowania działań mających na celu zatrzymanie zjawiska przemocy.

VI Przewidywane efekty realizacji programu.

Przewiduje się osiągnięcie następujących efektów realizacji programu:

- usprawnienie systemu pomocy osobom i rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy,
- zwiększenie dostępności do profesjonalnej pomocy osobom doświadczającym przemocy,
- podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie poprzez edukację,
- promowanie modelu rodziny wolnego od przemocy.

VII Zasoby Gminy Kołaczkowo

1. Zasoby ludzkie – specjaliści z różnych dziedzin
2. Zasoby instytucjonalne:

- gminne instytucje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie,
- instytucje działające na terenie Gminy Kołaczkowo zajmujące się przemocą w rodzinie
- organizacje pozarządowe.

VIII Adresaci i realizatorzy programu.

1. Adresatami programu są:

- osoby i rodziny dotknięte zjawiskiem przemocy,
- osoby i rodziny zagrożone zjawiskiem przemocy;
- społeczność lokalna,
- pracownicy instytucji zajmujących się zjawiskiem przemocy w rodzinie.

2. Podmioty realizujące program przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Kołaczkowo:

- Zespół Interdyscyplinarny,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Policja,
- Szkoły
- Zakłady Opieki Zdrowotnej,
- Kuratorzy Sądowi,
- Organizacje Pozarządowe,
- inne podmioty realizujące cele i zadania zawarte w programie.

IX Czynniki gwarantujące właściwą realizację Programu.

1. Poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym.
2. Dobra znajomość środowiska lokalnego przez pracowników socjalnych.
3. Dobra współpraca wszystkich zaangażowanych instytucji.
4. Silne więzi rodzinne.
5. Chęć zmiany i wyjścia z kryzysu.

X Zagrożenia w realizacji Programu.

1. Stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy w rodzinie.
2. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

3. Problem uzależnienia od alkoholu.
4. Brak współpracy rodziny w zakresie wychodzenia z kryzysu.
5. Brak lub zbyt mała współpraca interdyscyplinarna.
6. Brak motywacji ekonomicznej dla członków ZI

XI. Monitorowanie Programu

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie przez systematyczne zbieranie i analizę danych przez podmioty zaangażowane w realizację programu..

XII. Sprawozdawczość.

Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego do dnia 31 stycznia każdego roku przedłoży Wójtowi Gminy sprawozdanie z realizacji Programu.

XIII Budżet i termin realizacji programu.

1. Realizacja programu finansowana będzie ze środków własnych gminy, dotacji oraz ze środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.
2. Program realizowany będzie do 31 grudnia 2027 roku.

Uzasadnienie

Ustawa z dnia 29 lipca 2009 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2001 r., poz.1249 ze zm.) w art. 6 ust. 2 pkt 1 nakłada na gminy obowiązek opracowania i realizacji gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. W związku z powyższym podjęcie uchwały jest uzasadnione.